

SAVA

zhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5'60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Teden Rdečega križa od 30. aprila do 4. maja! Pristopajte Rdečemu križu kakor udje! Darujte Rdečemu križu ali skrbi za mladino darov v denarju! Kupujte oficijalne znake Rdečega križa!

Velika noč.

Pomlad je, bujno cvetoča pomlad, polna duhtečega cvetja! Narava je strla okove življenje moreče zime in se oprosila njenega tesnega objema, ki je dolge mesece oviral razvoj prirode. Veselo klije vse naokrog. Prerojenje — novo življenje! „Kristus je vstal!“ — „V istini je vstal!“ Sledeč večnim zakonom se je narava prebudila, in ni je več sile, ki bi zadrževala njen razvoj.

Velika noč 1916! Druga velika noč, kar vojna furija besni čez poljane, čez hribe in doline, kar koraka čez bojna polja kruta, neusmiljena smrt, grabeč narodom najboljše sinove. Boj na severu in jugu, na vzhodu in zapadu, bojujemo se na vseh mejah, da se rešimo spon, ki so nas vedno tesneje objemale, ki so nas dušile, ki so nam vsem jemale življensko silo, posameznim narodom te pestre države pa moč za samostojni razvoj, in ki so ovirale lepše procvitanje naše ljubljene Avstrije.

Sedanji boj velja našim sovražnikom, ki so z zavistjo gledali, kako se polagoma, a čedalje lepše razvija naša monarhija, in ki so, računajoč z notranjimi spori, z grabežljivimi rokami posegali po dedščini naših očetov. Pa so se kruto varali. Pomlad je prišla med avstrijske narode, pozabljeni so spori, skupna nevarnost nas je zedinila, vsi narodi so strnjeni v eno vrsto in tvorijo železen obroč, ob katerem si zaman razbija glavo pohlepni sovražnik. Vse vodi ena želja, ena volja, en cilj: obraniti domovino pred sovražnikom, utrditi jo na zunaj in v notranjosti in preprečiti za vedno brezmejno gorje svetovnih homatij. Velik cilj zahteva seveda velikih, krvavih žrtv. Cvet naše mladine, zreli možje, rodbinski očetje prelivajo svojo srčno kri za blagor skupne domovine in za srečo vseh avstrijskih narodov. In te žrtve so potrebne! Saj so vsi oni, ki stoje na braniku očetnjave, prepričani, da bo iz njih krvi vzklila boljša bodočnost potomcem, domovini in narodu, iz katerega so vzrasli. Prepričani so, da so narodi, ki so s krvjo posvedočili svojo ljubezen in zvestobo do cesarske hiše, vsi enakovredni in da se mora po vojni vsem nakazati enakovredne prostore na soncu.

S preporodom države na zunaj bo namreč moral biti v tesni zvezi tudi državni preporod na znotraj. Kakor hočemo utrditi in bomo tudi utrdili naše meje proti zunanemu sovražniku, tako se mora država okrepiti tudi v notranjosti. Ponehati morajo ali saj ublažiti se morajo notranji boji, boji za nadvlado tega ali onega naroda, boji, ki odtezajo državi najboljše moči za delo na gospodarskem polju. Saj bo treba s podvojeno silo zopet znova graditi in z združenimi močmi celiti rane, ki nam jih bo vsekala vojna. Ne predpravice enemu narodu na škodo drugemu, marveč vsem narodom naj bodo enake pravice in vsi narodi bodo imeli en cilj: močno, samostojno, konsolidirano Veliko Avstrijo pod mogočnim žezlom slavne habsburške dinastije.

Naši nemški sodržavljani se že pridno pripravljajo za notranji preporod v državi. Vse nemške stranke so se zedinile in postavile enoten program. Podobno akcijo je opaziti med poljskimi in češkimi strankami. Pri nas so, zlasti močnejše

nacionalne skupine vedno prikrojale svoj narodni program, ne oziraje se na desno ali levo in so ga skušale s pomočjo različnih faktorjev izvesti največkrat na škodo drugorodnih sodržavljancev. To načelo mora pasti, ako naj ozdravimo naše razmere. V nasprotnem slučaju bi na škodo države le še bolj vzplamtel narodnostni boj, in ravno po vojni bi vsak narod še krutejše občutil preziranja in nasilstva. Kajti vsi narodi te mnogojezične države se z brezprimerno vnemo bore za obstoj Avstrije in vsi brez izjeme prelivajo svojo kri za dom in cesarja, zato gre pa tudi vsem enaka pravica. Justitia fundamentum regnorum! Le v tem smislu je mogoč notranji preobrat na bolje.

Prerojenje torej povsod! Tam morda nekoliko prenašlo, tu zopet morda nekoliko prekasno, a jasno že stopa na dan trdna volja vseh avstrijskih narodov, da si hočejo ustvariti novo, boljše domovino, kjer se bo človek, pa naj bo te ali one narodnosti, veselil svojega življenja. Zato pa proč z vsem starim, kar ovira razvoj in pristo pot v novo življenje! Potem nam bo v tolažbo, da naši junaki niso zaman krvaveli na bojiščih. In kraške skale ob soški straži ne bodo vpile . . .

V tako prerojenje pomodi nam Bog in sreča junaška!

Nemška ofenziva na Francoskem.

Francoski napadi ob Maasi zavrjeni.

Berolin, 14. aprila.

Ničesar bistvenega ni poročati razen o mestoma živahnih, v pokrajini ob Maasi silnih bojih artiljerije. Poskušeni napadi na levem bregu Maase so se razbili v našem artiljerijskem ognju že v jarkih, ki so tvorili izhodišče.

Ponesrečeni francoski napadi.

Berolin, 15. aprila.

Po bojih z ročnimi granatami smo popolnoma zavrnil silen sunek Angležev proti pozicijam v vrdinah južno od St. Eloija. V Argonih in vzhodno od tam deloma živahen artiljerijski ogenj in boj z minami. Na levo od Maase so se mogli izvesti namenjeni sovražni napadi proti našim pozicijam na Mort Homme in južno od Vranjega gozda in gozda pri Cumieresu, ki so bili pripravljene od močno stopnjevanega artiljerijskega ognja, v našem uničujočem ognju z obeh bregov Maase na pripravljene čete, samo z nekaterimi bataljoni proti Mort Hommu. Z najtežjimi izgubami so se razbili napadalni valovi pred našimi črtami. Posamezni možje, ki so prodrli v naše jarke, so padli v bližinskem boju. Na desno od Maase ter v ravnini Woevre se je boj omejil v bistvu na silne boje v fronti. Dva slabotna sovražna napada z ročnimi granatami jugozapadno od utrdbe Douaumont sta ostala brezuspešna.

Berolin, 16. aprila.

Na obeh straneh kanala La Bassée se je stopnjevalo delovanje artiljerije v zvezi z živahnimi boji z minami. V okolici Vermellesa smo s svojimi razstrelbami zasuli angleške pozicije v izmeri kakih 60 metrov. Vzhodno od Maase so se razvili zvečer živahni boji na fronti med utrdbo Douaumont tja do soteske pri Vauxu. Sovražnik, ki je tu po silnem pripravljalnem ognju z močnimi četami napadel, je bil zavrjen s težkim oslabljenjem njegove bojne sile. Vjeli smo kakih 200 neranjenih sovražnikov.

Berolin, 17. aprila.

Ob fronti nobenih dogodkov posebnega pomena. V okolici Peroysa (na Flandrskem) so naši obrambni topovi zbili neko sovražno letalo še za

belgijsko črto in je bilo letalo z artiljerijskim ognjem uničeno. Nadporočnik Berthold je sestrelil severozapadno od Peronna svoje peto sovražno letalo, neki angleški dvokrovnik. Njega voditelj je mrtev, opazovalec težko ranjen.

Nemci zavzeli pozicije pri Audromontu.

Berolin, 18. aprila.

Naša artiljerija je izdatno obstreljevala angleške pozicije v okolici St. Eloija. Slaboten napad z ročnimi granatami proti neki od nas zasedeni vrdtini smo po noči z lahkoto zavrnil.

Na obeh straneh kanala La Bassée in severovzhodno od Loosa so se včasih razvili živahni boji z ročnimi granatami. V okolici Neuvilla in pri Beuvraignesu smo z uspehom zažgali več min. Na bojišču na obeh straneh Maase so se odigravali silni artiljerijski boji. Na desno od reke so iztrgale dolenjesaške čete Francozom v naskoku pozicije ob kamnolomu 700 m južno od pristave Audromont in na višinskem grebenu severozapadno od pristave Thiaumont. Vjeli smo 42 častnikov med njimi 3 štabne častnike in 1646 mož neranjenih ter 50 ranjenih sovražnikov. Njih imena se bodo ravno tako objavila v „Gazette des Ardennes“, kakor imena vseh v tej vojni vjetih Francozov, tudi imena onih, ki so bili doslej v bojih ob Maasi od 21. februarja sem vjetih, 711 častnikov in 38.155 mož. Povod za to opombo je poluraden francoski poskus sumiti o naših navedbah.

Ze ko so se pripravljali ali pa pri prvih poskusih smo s svojim ognjem preprečili poskušene sovražne napade ob gozdu Caillette in v njem.

Proti našim pozicijam v ravnini Woevre ter na višine jugozapadno Verduna tako do okolice St. Mihiela je bila francoska artiljerija izredno delavna.

Nemci so zavzeli kamnolom pri Audromontu.

Berolin, 19. aprila.

Vzhodno od Maase so zavzele naše čete izpopolnjujoč svoj predvčerajšnji uspeh danes ponovi kamnolom južno od pristave Audromont. Velik del posadke je padel v ljutom bajonetnem boju. Nad 100 mož smo vjeli, več strojnih pušk vplenili. Francoski protinapad na nove nemške črte severozapadno od pristave Thiaumont se je ponesrečil.

Manjše sovražne infanterijske oddelke, ki so se poskušali na raznih točkah fronte približati našim jarkom, smo z infanterijskim ognjem in ognjem ročnih granat zavrnil. Nemške patrolje so prodrle na višini Combres v sovražne pozicije in vjele enega častnika in 76 mož.

Conrad - Hötendorf o bitki pri Verdunu.

Berolinski „Lokalanzeiger“ objavlja razgovor z načelnikom našega generalnega štaba, generaloberstom Conradom - Hötendorffom, ki je izjavil: Boji pred Verdunom se razvijajo občudovalno precizno in sigurno. Francoska pozicija se drobi vsak dan bolj; prav zavestno pričakujem izid te velikanske bitke. Padec Verduna nas bo približal miru, kakor vsak uspeh, ki ga dosežemo. Mi ne moremo za to, ako še vedno ni miru. Nahajamo se v položaju dveh mož, ki se morata braniti proti petim; ker teh 5 mož noče drugače, jih moramo ubiti, da sami ne bomo ubiti. To je popolnoma jasno. O kanclerjevem govoru se je izjavil generaloberst Conrad, da je izvrsten in da ga gladko podpisuje.

Obstreljevanje Arrasa.

„Kölnische Zeitung“ prinaša po pariških listih vest, da nemška artiljerija skoraj dan za dnevom silno obstreljuje Arras. Od prebivalstva je ostalo v mestu samo še 1000 oseb, ki pa jih bodo Angleži v kratkem spravili stran.

Angleška špijonaža.

Basel, 15. aprila.

Kakor poroča „Baseler Anzeiger“, so tu zasledili neko angleško vohunsko agenturo; 5 oseb je bilo aretiranih pod obdolžitvijo vohunstva v prilog Anglije. Med njimi so 4 baselski meščani in neka luksemburžanka. Najeti so bili ti vohuni iz Lausanna.

Najresnejša stran vojne za Anglijo.

London, 15. aprila.

Brodovni dopisnik „Morningsposte“ označa uničevanje trgovskih ladij za najresnejšo stran vojne, kar zadeva Anglijo. Položaj bi mogel biti resen, ako bi se izguba ladij nadaljevala v isti meri. Neobhodno je potrebno, da se gradijo nove ladje. Najmanj milijon brutoton je potrebno, da se nadomestijo izgube.

Angleška obrambna dolžnost.

Londonski „Star“ poroča, da se je kabinet odločil proti splošni obrambni dolžnosti, pač pa se bodo vsi moški, kadar dosežejo 18. leto, pozvali, da se zglase za vojno službo.

Veleresen vojni položaj.

„Daily Express“ glasilo „Bonar Lawa“ roti v inspiriranem članku konservativce, da naj ne podpirajo Carsonovih poskusov, razbiti koalicijo, ker prepoveduje sila resni vojni položaj danes vsako izpremembo v vladi. Vojna je prišla v stadij, v katerem je sovražnik brez dvoma odločen, izsiliti odločitev. Če bo še nadalje, kakor zadnjih 7 tednov, metal svoje velikanske sile proti Verdunu, se mu bo to brezdvoma posrečilo. Ali bo raztrgal francoske pozicije, ali pa izčrpal svojo lastno silo. Vsekakor pa bo prinesla Nemčiji velika pomladanska ofenziva odločitev in sicer mnogo prej, kakor se to splošno pričakuje.

Vojna z Italijo.

Italijanski sunki ob tirolski fronti.

Dunaj, 14. aprila.

Obojestranski topovski ogenj se je, v kolikor so to dopuščale izvidne razmere, tudi včeraj nadaljeval. Ob Mrzlem vrhu so se polastile naše čete neke prednje pozicije ter z velikimi izgubami za sovražnika zavrnille opetovane protinapade. Pri Bovcu in Pontebi je naša artiljerija silno obstreljevala sovražne pozicije.

Ob tirolski fronti je začel sovražnik na več točkah napadati. Njegov poskus, polastiti se v odseku Sugana naših pozicij na višinah na obeh straneh Novaleda, smo zavrnil. Ob cesti Tonale so naše čete desno ponoči zapustile obrambni zid južno od Sperona ter se ustavile v naslednji poziciji. V pokrajini Adamela so zasedli alpini obmejni hrbet Dosson di Genova; južno od Stiferskega prelaza se je ponesrečil sovražni napad na Monte Scorzuzzo.

Italijanski napadi odbiti.

Dunaj, 15. aprila.

Ob Mrzlem vrhu so zavrnille naše čete nove sovražne napade na zavzeto prednjo pozicijo. V odseku Plöcken so danes ponoči živahno delovala metala min. Italijani trajno silno obstreljujejo vrh Col di Lana. Zavrnili smo sovražne poskuse, približati se v odsenu Sugana.

Dunaj, 16. aprila.

Ob primorski fronti so se vršili v splošnem le zmerni topovski boji. V odseku Doberdobske

visoke planote je bilo bojno delovanje nekoliko živahnije. Vzhodno od Selc se vrše zopet manjši boji. V odseku Plöcken je naša artiljerija močno obstreljevala sovražne pozicije. Ob tirolski fronti je obstreljeval sovražnik posamezne prostore v Dolomitih in naše naprave na visokih planotah pri Lafraunu in Vielgereutu.

Italijani so bombardirali Trst. — Boji pri Zagori in za Col di Lana.

Dunaj, 18. aprila.

Ob primorski fronti so Italijani včeraj mestoma živahnije delovali.

Nad Trstom sta križarila dva sovražna letalca, ki sta z bombami ubila 2 civilni osebi, 5 pa ranila. Naša letala so sovražna letala pregnala do Gradeža ter so potem z bombo zadela neko italijansko torpedovko.

Ob južnem odseku Doberdobske visoke planote in ob Goriškem mostišču je prišlo do topovskih bojev. Pri Zagori so odbile naše čete danes zjutraj neki napad z velikimi izgubami za sovražnika. Tolminsko mostišče je stalo tja v noč pod živahnim artiljerijskim ognjem.

Ob koroški in tirolski fronti so trajali topovski boji z menjajočo se silo; najsilnejši so bili ob Col di Lana, kjer se je sovražni ogenj zvečer stopnjeval v bobnajoči ogenj. Po polnoči so pričeli Italijani tu s splošnim napadom; ta napad smo odbili. Pozneje se je sovražniku posrečilo, na več krajih razbiti zapadni vrh Col di Lana ter vdreti v popolnoma razdejano pozicijo. Boj traja.

V dolini Sugana, kjer so Italijani zadnji čas naše prednje straže z opetovanimi napadi nadlegovali, smo vrgli sovražnika s protisunkom iz njegovih prednjih pozicij. Pustil je pri tem 11 častnikov, 600 neranjenih vjetnikov in 4 strojne puške v naših rokah.

Neodvisnost Italije za dolgo vrsto let uničena. — Giolitti o položaju.

Berolin, 16. aprila.

„Die deutsche Tageszeitung“ prinaša iz razgovora z znanim italijanskim narodnim ekonomom in Giolittijevim prijateljem, profesorjem Ordo sledeče nazore Giolittija: „Neodvisnost Italije je za dolgo vrsto let uničena, kajti na mesto odvisnosti od Nemčije in Avstrije, ki pa je v resnici bila le bolj prazna domišljija, — namreč, kako naj se smatra za odvisnost, ako iz Nemčije in Avstrije prideta vsako leto v deželo dve milijardi — je stopila odvisnost od Angleške in Francije. Da mora to razmerje voditi do neznošnega stanja, je pokazala vojna. Anglija nam veže roke in zahteva od nas dejanj, Francija zahteva pomoči za uničenje Nemčije, pa nam ne nudi drugega, kakor lepe besede. Zmag ni mogoče organizirati, kakor na primer upore ali atentate na neljube ministre. Konferenca je samo povečala nezaupanje med zavezniki. Anglija hoče navzlic svoji frazi o uničenju nemškega militarizma uničiti nemško mornarico, armado na suhem pa ohraniti za morebitne vojne proti Rusiji; Rusija hoče uničiti nemško armado na suhem, ohraniti pa nemško mornarico za morebitne vojne proti Angleški. Rusija si želi srbske Adrije, Italija si želi italijanske Adrije. Angleška želi ohraniti Avstrijo, Rusija pa uničiti Avstrijo. Japonska zahteva prosto roko na Kitajskem. Anglija pa hoče tudi prosto roko na Kitajskem. Čim večji je postal četverosporazum, tem bolj je slabe in izgubljal zmožnost za dejanja. Pariška konferenca ni in tudi ni mogla prinesiti prav nič drugega nego besede, za katerimi niso niti misli bile skrite.“

Italijansko-srbski spor.

Pariška lista „Bounet Rouge“ in „Le Rappel“, dobivata, kakor se poroča iz Zeneve, nepovoljne vesti iz Italije o sporu med Italijani in Srbi. Srbija zahteva, da Italija prizna iste principe na katerih je ujedinjena Italija. To znači, da obe stranki obstajata trdovratno pri svojih prejšnjih zahtevah. Radikalno pariško časopisje sodi, da bi Italija morala popustiti Srbiji v vprašanju aneksije področja na vzhodni obali Jadranskega morja.

Na Balkanu.

Ob Vardarju artiljerijski boj.

Berolin, 14. aprila.

Nasprotna artiljerija je bila včeraj od časa do časa zelo delavna vzhodno od Vardarja. V noči od 12. na 13. april so metali sovražni letalci brez uspeha bombe na Gjevglji in Bogorodico vzhodno od tam.

Boji na makedonski fronti.

Solun, 15. aprila.

Artiljerijski dvo boj v odseku Gjevglji—Dojran je zopet pričel, 20 francoskih aeroplanov je metalo 13. t. m. zjutraj 150 bomb na sovražne pozicije pri Podgorici, vzhodno Gjevgljelov. Vsa letala so se vrnila nepoškodovana.

Prihod prvih srbskih čet s Krfa v Solun.

Milan, 15. aprila.

„Secolo“ poroča iz Soluna: Prvi reorganizirani oddelek srbske armade je prispel predvčeraj-

šnjim na dveh parnikih s Krfa v Solun. Parnika ostaneta za enkrat par dni zasidrana pred Kara Burnu.

Bombe na Carigrad in Odrin.

London, 16. aprila.

Admiraliteta poroča: Dne 14. aprila so izvršili trije hidroplani polet na Carigrad, kjer so metali bombe na smodnišnico in na neki hangar. Neko drugo mornariško letalo je obiskalo Odrin ter bombardiralo kolodvor. Vsa letala so se vrnila nepoškodovana. Pot, ki so jo preletela letala do Carigrada in nazaj, znaša 300 milj. Vreme je bilo s početka krasno, pozneje pa vetrovno, deževno in burno.

Srbski prestolonaslednik na potu v Solun.

Rim, 17. aprila.

Srbski prestolonaslednik Aleksander je prispel sem. Pozdravili so ga: srbska poslanika pri Kvirinalu in Vatikanu ter zastopnik srbske vlade. Po deseturnem odmoru je odpotoval čez Brindisi na Krf ali v Solun.

Sredozemsko morje — angleško jezero.

„Central News“ v Haagu poročajo iz Londona: V parlamentarnih krogih zatrjujejo glede ustanovitve brodogradnih stacij na Kreti in drugih otokih s strani angleške vlade, da namerava angleška vlada ustanoviti v Sredozemskem morju 12 velikih brodogradnih oporišč. Tudi hočejo na 10 manjših otokih izkrcati čete v kontrolne namene. Namen teh korakov je v prvi vrsti onemogočiti nadaljni obstoj tajnih oporišč za podmorske čolne. Za ustanovitev večjih brodogradnih oporišč bo baje treba kakih 5000 mož. Angleško vojno ministrstvo namerava pozneje kontrolo v vseh delih Sredozemskega morja še znatno ojačiti, med drugim naj se ojači tudi križarska služba na Balearih.

Sarrail odlikovan.

„Voss. Ztg.“ javlja iz Soluna: Angleški general Mahon je izročil francoskemu vrhovnemu poveljniku makedonske armade generalu Sarrailu veliki križ angleškega reda Sv. Mihaela in Sv. Jurija. S tem odlikovanjem je združena angleška baronija.

Italijani v Valoni.

Iz Zeneve poročajo: Neka brzozavka iz Rima naznanja, da so odšli zopet veliki municijski transporti v Valono. Čete delujejo mrzlično pri utrjevanju na hribih okoli mesta. Po ukazu poveljujočega generala so bili kanali v okolici mesta izpeljani v morje.

Položaj v Romuniji.

Romunska zbornica je odobrila zakon o predčasnem poklicu letnika 1917. — Ministrski svet je pooblastil vojaške oblasti, da smejo v slučaju potrebe rekvirirati za čete in za civilno prebivalstvo živila po obstoječih maksimalnih cenah, ter je prepovedal dva dni v tednu prodajo govejega mesa. — Četverozveza je ustanovila v Bukarešti novo dopisno agenturo „Radio“, ki jo vodita dva francoska časnikarja. Agitacija entente postaja v Romuniji zopet živahniješa, pa tudi nervoznejša. Vesti o gospodarskem sporazumu med Romunijo in centralnimi državama so zlasti pariške kroge jako vznemirile. Romunski listi se zlasti pritožujejo nad postopanjem ruskih agentov in ruskih oblasti. V Tulči izhajajoči „Ecoul Dobrogeji“ protestira proti temu, da se poslužujejo Rusi romunskih donavskih pristanišč, kakor bi bila njihova. Ruski častniki so v trdnjavi Galac vsakdanji gosti in ruski generalni konzul Kartamišev v Galacu postopa tako, kakor bi bil gubernator romunske obdonavske province. List pozivlja vlado, da naj pove zakaj vse to mirno trpi.

Promet med Nemčijo in Romunijo.

V smislu nemško-romunske pogodbe o izmenjavi blaga pošilja Nemčija vsak dan 35—40 svojih vagonov raznega blaga čez Predeal na Romunsko, odkoder se vračajo natovorjeni z romunskim blagom, pa ne z žitom. Vojni material je od te izmenjave izključen.

Gospodarska pogodba med Avstrijo in Romunijo.

Bukarešta, 16. aprila.

„Dimineata“ javlja, da bo v kratkem sklenjena tudi med Avstrijo in Romunijo podobna gospodarska pogodba, kakor med Romunijo in Nemčijo. List poudarja, da vlada zanika, da bi imel ta dogovor kak političen značaj.

Grško-italijanski spopad v severnem Epiru.

Iz Aten se poroča privatno: Iz Santa Quaranta se brzozjavlja, da so italijanske čete iz Valone južnovzhodno prodirale in zadele v bližini meje severnega Epira na grške patrolje, pri čemer se je razvil boj, v katerem je bilo mnogo mrtvih in ranjenih. Italijani so se morali umakniti.

Grške čete zapuščajo vzhodno Makedonijo?

Atonska „Nea Hellas“ poroča iz Soluna: Grške čete so dobile ukaz, da zapuste vzhodno Makedonijo. V Solunu pričakujejo prvo srbsko divizijo. Za varstvo transporta so ustanovili Francozi in

Anzleži med Krfom in Patrasom 22 mernariških postaj.

Kaj vse zahteva ententa od Grške.

Bukareška „Seara“ javlja, da so stavili poslaniki četverozveze grški vladi naslednje zahteve: 1. Grška naj dovoli, da se izkrcajo na grškem ozemlju tudi portugalske čete; 2. Grška naj ne anektira Severnega Epira in naj odpokliče svoje čete iz Santi Quarata; 3. grška vlada naj izžene ozir. izroči državljane ententnih držav, ki so vojaški obvezanci, in ki se skrivajo na Grškem; 4. Grška naj oficijelno pripusti kontrolo četverozveze nad vso pošto v Solunu; 5. ako grška vlada tem zahtevam ustreže, potem ji bo Anglija vrnila tri dosedaj od ententnih čet zasedene otoke. Posebno poudarja nota četverozveze, da se mora Grška ogibati vsake sovražnosti proti Italijanom. Grški ministrski svet je vse te zahteve odklonil.

Kronski svet v Atenah.

Iz Aten poročajo: Navzlic silnemu pritisku se ententi dosedaj ni posrečilo dobiti dovoljenja grške vlade za transport srbskih čet iz Krfa čez Patras in po železnici čez Atene v Solun, akoravno so poslaniki četverozveze proponirali, da naj bi se srbske čete vozile po grškem ozemlju neoborožene. Tudi intrige proti Skuludisovemu kabinetu so brezuspešne. Vendar pričakujejo grški krogi nove korake četverozveze in domneva se, da pride še do jako kritičnega položaja. Tem večji pomen pa se pripisuje kronskemu svetu, ki ga je sklical kralj Konstantin in h kateremu so povabljeni vsi ministri, visoki generali ter voditelji posameznih strank izvzemši Venizeliste. Kronski svet se vrši koncem tedna in pričakuje se važnih odločitev glede nadaljne politike grške države. Kralj Konstantin je pred par dnevi v razgovoru z dopisnikom „Voss. Ztg.“ poudarjal, da je slej ko prej neomajen nevtalnist.

Iz Aten poročajo: Mornarji s četverozveznih ladij so hoteli v Kaneji na Kreti aretirati avstrijskega generalnega konzula Weina in nemškega konzula, pa se jim ni posrečilo. Oba funkcionarja sta še pravočasno zbežala.

„Daily Express“ javlja iz Soluna: Grška vlada koncentriira ob železnici Patras - Atene - Larisa - Solun močne čete, da prepreči zlorabo te proge za transport srbskih čet iz Krfa.

Ruska ofenziva.

Ruski napadi.

Dunaj, 14. aprila.

Včeraj so stale naše črte ob dolnji Stripi, ob Dnjestru in severovzhodno od Črnovic pod silnim artiljerijskim ognjem. V noči je prišlo ob kotu pri izlivu dolnje Stripe in jugovzhodno od Bučača do večjih bojov pred fronto, ki deloma še trajajo. Na najbolj južnem delu bojišča smo umaknili posadko enega eksponiranega okopa v glavne pozicije. Severovzhodno od Jaslovca je sovražnik tudi vdrl v eno naših prednjih pozicij, s hitrim protinapadom pa smo ga vrgli zopet ven, pri čemer smo vjeli enega ruskega častnika, 3 praporščake in 100 mož. Ob cesti iz Bučača v Čortkov se je polastila neka avstro-ogrška štrafunska četa z nenadnim napadom neke ruske prednje postojanke. Tudi proti fronti armade nadvojvode Jožefa Ferdinanda je sovražna artiljerija živahnejše delovala.

Odbiti ruski napadi.

Berolin, 14. aprila.

Pri armadni skupini generalfeldmaršala von Hindenburga smo krvavo zavrnilo omejene sovražne sunke v okolici Garbunovke, severozapadno od Dvinska in južno od Naroškega jezera. Ravno tako so ostala brezuspešna podvzeta ruskih oddelkov proti pozicijam ob Serveču, severno od Zirina, kjer stoji armadna skupina generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Zmaga naših letalcev nad Črnovicami.

Dunaj, 15. aprila.

Včeraj ob 5. zjutraj je priplulo 7 sovražnih letal, med njimi 4 bojna letala nad Črnovice in železniške naprave severno od mesta. V obrambo se je dvignilo nekaj naših letal, katerim se je po dveurnem boju, ki se je odigral nad Črnovicami, posrečilo zbiti eno sovražno bojno letalo na 30 korakov. Sovražna letalska flotilja je zbežala. Zadet letalo je padlo strmo pri Bojanu med rusko in našo črto na tla ter je je naš topovski ogenj uničil. Sovražni opazovalec je mrtev. Naša letala so se vrnila nepoškodovana. Sicer je potekel včerajšnji dan, tako v Vzhodnji Galiciji, kakor tudi ob ostalih odsekih naše severovzhodne fronte razmeroma mirno.

Nemško uradno poročilo.

Berolin, 15. aprila.

Včeraj obnovljeni krajevni poskušeni ruski napadi severozapadno od Dvinska so imeli isto usodo, kakor prejšnji dan. Ob Serveču, jugovzhodno od Koreličev, smo z lahkoto zavrnilo z močnim ognjem uveden sunek slabotnejših sovražnih sil.

Odbiti ruski napadi.

Berolin, 18. aprila.

V mostišču pri Dvinsku so se danes zjutraj razbili pred našimi pozicijami južno od Garbunovke na ozki fronti započeti ruski napadi z velikimi izgubami za sovražnika.

Iz Besarabije.

Iz Črnovic poročajo: Mir ob besarabski fronti traja, razen malih prask in razstrelitve min. Pač pa delajo letalci prav živahno tako ob besarabski fronti kakor na fronti ob Dnjestru. Neki trgovec, ki je zbežal, pripoveduje, da delajo Rusi v črnomoških pristaniščih velike priprave za čim večje bojno brodogradnjo. Velik del pristaniških delavcev so poslali iz severnih ladjedelnic ob Črno morje. Ladje starejših letnikov modernizirajo.

Car v Besarabiji.

Petrograd, 15. aprila.

Car Nikolaj je došel dne 11. aprila v Kamjenec Podolsk, kjer ga je sprejel novi vrhovni poveljnik te fronte, general Brusilov, z drugimi poveljujočimi generali. Drugi dan se je odpeljal car v avtomobilu inspicirat čete, ki so tvorile na širokem polju velik kare vseh vrst orožja. Car Nikolaj je počasi jahal na belcu ob fronti polkov, ki so burno pozdravljali vrhovnega vojnega gospodarja. Car je nagovoril razne polke ter se jim zakvalil za požrtvovalno službo in izrekel prepričanje, da bodo pogazili trdovratnega sovražnika. Car Nikolaj je obiskal nato mesto Chotin, kjer je obiskal bolnišnico in delil odlikovanja. Dne 12. aprila je car pregledal tu taboreče divizije. Med pregledovanjem sta priplula dva sovražna aeroplana proti diviziji, ki jo je bil car ravnokar pregledal. Ruska artiljerija je začela takoj streljati ter prisilila aeroplana, da sta se vrnila.

Grof Bobrinskij.

Grof Bobrinskij je bil imenovan za pomočnika notranjega ministra ter se zatrjuje, da je to le prehod, da bo stopil namreč v kratkem na mesto naučnega ministra Ignatijeva ter igral v ministrstvu Stirmer-Panin prvo vlogo. Baje je že sedaj faktično notranji minister. V dumi bo Bobrinskij nastopil v imenu Stirmer-Panina.

V Orijentu.

Rusko poročilo iz Kavkazije.

Petrograd, 12. aprila.

V pokrajini zapadno Erzeruma so naše čete zopet zavzele dele turških pozicij. Pri Bitlisu smo zavrnilo vse sovražne napade. Kurdijske bande, ki smo jih vrgli južno od Urmijskega jezera nazaj, se v begu umikajo proti jugu.

Turško uradno poročilo.

Carigrad, 13. aprila.

Fronta v Kavkaziji. Položaj je neizpremenjen. Vsled slabega vremena so se operacije v dolini Čoruk zmanjšale v neznatne krajevne boje. — Fronta ob Dardanelah. Ena križarka in en monitor sta v presledkih izdaljave brezuspešno obstreljevala Ariburnu. Vsled odgovarjanja naše artiljerije pa se jima ni posrečilo, obstreljevati iz večje bližine. V vodovju pri Smirni sta začeli neka torpedovka in neka križarka streljati proti južnemu delu otoka Kosten, vsled protiojnja naše artiljerije pa sta se umaknili.

Carigrad, 15. aprila.

Fronta v Iraku in v Kavkaziji. Ničesar pomembnega. — V noči od 14. na 15. april sta podeli dve letali, prihajajoči v smeri od Dardanel, v veliki višini preko Carigrada ter vrgli na dve točki v okolišju mesta nekaj vžigalnih bomb, ne da bi napravili kako škodo. Vsled ognja naših obrambnih topov sta bili sovražni letali prisiljeni k povratku.

„Breslav“ v Črnem morju.

Londonska „Morning Post“ prinaša to-le poročilo z dne 6. aprila:

Neprijetno presenetenje za Ruse je bilo, da se „Breslav“ potepa zopet po Črnem morju. Tako se tudi razlaga, da so mogli poseči nedavno tega polki, ki so stališče pred kratkim na Galipoliju, v boje vzhodno od Trapezunta. Gotovo niso dospeli po kopnem. Železnica gre samo do Angore, morda do Sivasa ter ima poleg tega tako malo premoga, da se morejo voziti komaj vlaki za potrebe intendature, ker so ruske patroljske ladje temeljito razdejale premogokope v Zunguldaku. Najbrže so se torej osmelili Turki poslati tja po morju svoje čete iz Carigrada in „Breslav“ je te transporte ščitila.

Turške čete, ki branijo Trapezunt, znašajo več, kakor tri divizije, od katerih je dospela najmanj ena po morju tja. V prvem četrtletju tega leta so ruske patroljske ladje potopile kakih 300 turških obrežnih ladij; zdi se pa, da je pri dveh prilikah odpovedala pozornost Rusov za 14 dni, in sicer obakrat zaradi brodogradnih operacij na drugem mestu, ob bolgarski obali in v zvezi z izkrcavanjem čet pri Atini (Lasistan v Maliji Aziji) ob črno-

morski obali na pol pota med Trapezuntom in Batumom.)

Rusko črnomoško brodogradnjo je imelo tudi vsled delovanja nemških podmorskih čolnov izgube in najmanj eno pomorsko nezgodo. Ravno sedaj so baje tri hitre križarke v popravilu. Zdi se, da je vreme podpiralo obupno podvzetje turških ladij, tako, da so mogle v resnici pripeljati ojačenja za obrambo Trapezunta. Ruske sile stoje 20 milj pred mestom in njih desno krilo, ki se naslanja ob morje, je bilo glasom uradnega poročila z dne 5. aprila obstreljevano od „Breslau“. Kljub temu so se Rusi držali ter se jim je posrečilo zavzeti v centru kos jarka. Delovanje ladje „Breslau“ je bilo baje le kratko.

Zadržana ruska ofenziva v Aziji.

Preko Berna: O težavah, s katerimi ima računati ruska vojska v Kavkaziji, poroča petrogradski posebni poročevalec „Tempa“ med drugim: V okolici Urmije so zadele ruske čete ob velike množine Kurdov, ki so prikljopljene regularnim turškim četam. Kurdijska plemena bojujejo pravo četaško vojno, ki je popolnoma prilagojena krajevnim razmeram dežele in provzroča našim zaveznikom resne težkoče, ker moti njih zveze, vznemirja zadnje čete ter tako ovira hitro prodiranje proti Bagdadu.

Rusi so zavzeli Trapezunt.

K zavzetju Trapezunta poroča „Kölnische Zeitung“: Obenem z ofenzivo glavne armade velikega kneza Nikolajeviča je prodirala neka ruska kolona iz Batuma ob obali Črnega morja. Strategični položaj na armenskem bojišču je bil za turško vojsko vsled pomanjkanja dobre zveze z notranjostjo dežele vedno nevaren. Pod temi okolnostmi je moralo turško armadno vodstvo računati s tem, da se lahko posreči ruski premoči dobiti v svojo posest Erzerum in Trapezunt. Če je tudi izguba trdnjave in pristanišča bolela, vendar ni prinesla odločitve, ki more pasti šele, če bi imeli Rusi moč izvesti svoje prodiranje proti zapadu in poraziti turško glavno armado. Na to pa je treba še čakati. Kakor pri Erzerumu je tudi pri Trapezuntu za Ruse glavni pridobitek moralni vtisk, ki ga bo napravila vest na ljudstvo in zaveznike. Ni dvoma, da bo rusko časopisje na vso moč izrabljalo ta uspeh, ki pomeni le pridobitev ozemlja.

Turški uspehi pri Kut el Amari.

Iz Londona: General Percy Lake, ki vodi po odstavljenju generala Aylmerja pomožno akcijo pri Kut el Amari, poroča, da so Turki pretaklo noč namerili silne napade na angleške črte na desnem bregu Tigrisa ter zasedli na nekaterih točkah angleške pozicije v širini 500 do 800 m.

Turško uradno poročilo o bitki ob Čoruku.

Carigrad, 19. aprila.

A. t. m. Glavni stan poroča: Fronta v Iraku. Nobenega novega poročila. Konstatiramo, da je položaj v Kut el Amari zajetega sovražnika zelo prekaren. Da se izogne aprovizacijskim težkočam, je dal sovražni poveljnik nedavno izprazniti mesto civilnega prebivalstva. Poveljnik pričakuje, da bodo letala metala v mesto majhne vreče moke. — Fronta v Kavkaziji. Na desnem krilu odseka ob Čoruku divja bitka. Sunke, ki jih poskuša sovražnik za ceno velikih izgub, zadržujejo protinapadi naših čet. Sovražnik, ki izrablja od utrjenega mesta Batum zavarovano pozicijo, ogroža od časa do časa z ognjem svojih ladij naše oddelke obrežne straže v Lazistanu ter pridobiva s tem, da ojačuje in uporablja svoje bojne sile na kopnem, kadar mu je mogoče, pri operacijah nadmoč. Toda naše tam stoječe čete skušajo brez ozira na svoje pičlo število, s svojo hrabrostjo razbiti sovražne operacije. Na drugih odsekih fronte brezpomembni boji prednjih vojev.

Amerika in Nemčija.

Ameriška grožnja Nemčiji?

Washington, 15. aprila.

Reuter. Kakor se zatrjuje so se predsednik Wilson in kabinet sporazumeli, da bodo najbrže tekom 48 ur predložili nov dokazilni material glede kršenja pomorskega prava s strani podmorskih čolnov in stavili sklepno zahtevo, da naj prinese Nemčija dokaz, da bo odkrito izpolnila svoje, Ameriki dane obljube.

Wilson o možnosti vojne.

Reuter poroča iz Washingtona: Pri slovesni pojedini, katere so se udeležili zastopniki demokratične stranke iz vseh delov države, je imel Wilson govor, v katerem je dejal, da prosi Boga, da bi Amerika ne bila zapletena v vojno, katere si ne želi. Toda „vprašam narod, ali je pripravljen udariti, če bi se interesi Amerike krili z interesi humanitete, in ali bi imel narod pogum se izogniti vojni, če bi šlo za interese človečnosti.“ Predsednikova izvajanja so bila baje sprejeta z velikim navdušenjem.

Amerika noče vojne.

London, 16. aprila.

„Mornigspost“ poroča iz Washingtona, 12. t. m.: Predsednik Wilson pomišlja, ker ve, da narod noče biti zapleten v vojno. Časopisi posvečajo vojni v Mehiki cele strani, bojem pri Verdunu pa le po par vrst. Prebivalstvo zapadno Alleghany se ne briga za evropsko vojno. Dopisnik „Mornigposte“ je vprašal nekega člana kabineta: Kaj bi storil kongres, ako bi predsednik pretrgal stike z Nemčijo in predložil kongresu vsa dejstva? Član kongresa je odgovoril: Jaz mislim, da bi kongres predsednika podpiral, vsekakor proti svoji volji. Amerika noče vojne.

Frankfurt o. M., 16. aprila.

„Frankfurter Zeitung“ poroča v posebni izdaji iz New Yorka z dne 15. t. m.: Ker se boji predsednik Wilson razprav po časopisju povodom obletnice potopitve „Lusitanije“, bo poslal Nemčiji noto, v kateri bo zahteval novih garancij za varnost ameriških potnikov. Nota bo naštel 65 slučajev v katerih so baje poveljniki podmorskih čolnov opustili potrebne previdnosti. Nota ni časovno omejena, pomeni pa baje zadnjo besedo Amerike.

Nova Wilsonova nota Nemčiji.

London, 18. aprila.

„Daily News“ izve iz Washingtona: Predsednik Wilson je delal predvčerajšnjem večji del dneva na novi noti, ki se naj pošlje Nemčiji. Zatrjuje se, da je nota že gotova; ni pa še gotovo, ali jo bo Wilson takoj odposlal, ali še pridržal, da jo predloži merodajnim možem v kongresu.

O vsebini note strogo molče; z gotovostjo pa se lahko reče, da bo nota vsebovala zopetno naštevanje kršenja prava s strani podmorskih čolnov v preteklem letu. Trdi se, da nota ne bo ultimatum v tem smislu, da bo stavila kak rok.

Položaj na Nizozemskem.

Nizozemska nota Angliji in Franciji zaradi pošte.

Haag, 15. aprila.

Z ozirom na memorandum angleške in francoske vlade glede zaplembe prekmorske pošte, je izročila nizozemska vlada, dne 11. t. m. omenjenima vladama prilično enako se glaseči noti, v katerih izjavlja, da nizozemska vlada ni nikdar zahtevala za paketno pošto onih predprav, ki jih je konvencija iz leta 1907 priznavala pisemskim pošiljatkam. Možnost, da se v vojnem času pošilja kontrebanda s pošto, je obstojala tudi že leta 1907. Kljub temu se je odločila druga mirovna konferenca za nedotakljivost. Nota protestira nadalje proti zaplembi rekomandiranih in vrednostnih pošiljatev, ki jih pošiljajo nizozemski lastniki v Severno in Južno Ameriko, Španijo, Portugalsko in na Japonsko. Nizozemska vlada pričakuje, da se bo ta pošta vrnila ter si pridružuje pravico zahtevati odškodnino za izgube, ki so jih utrpeli lastniki teh pošiljatev vsled nepostavnega ravnanja angleških oblasti.

Teden Rdečega križa v Kranju.

Odbor za to prireditve je sklenil naslednje: V nedeljo dne 30. aprila bodo prodajali člani prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva oficijelne znake za „Teden Rdečega križa“ po 20 vin. Popoldne ob 3. uri v Ljudskem domu dramatična predstava.

Med tednom bodo cenjene dame pobirale denarne prispevke za Rdeči križ.

Gimnazijci bodo raznašali pričeni s 1. majem pozive za pristop članstva k društvu Rdeči križ, katere bodo zopet pobirali dne 6. maja.

V nedeljo dne 7. maja bo ob 3. uri popoldne na glavnem trgu javna tombola. Dobitke za to tombolo bo med tednom pobirala ljudskošolska mladina.

Tudi predstave v kino — Talija se bodo vršile na korist „Tednu za Rdeči križ“.

Pozivljemo slavno občinstvo vseh slojev, da se z vso vnemo udeleži teh prireditev, posebno pa pozivljemo imovitejše sloje naj oddrgnejo možnjice široko in globoko posežejo vanj ter se ne drže svojega običajnega prispevka. Osobito pa pozivljemo one, ki so doma ostali in one, ki so oproščeni vojaščine, da po svojih močeh prispevajo, da bo mesto Kranj zopet, kakor vedno do sedaj med prvimi, ter da pokaže njegovo prebivalstvo, da razumeva čas in svojo patrijotično dolžnost. Prepričani smo, da se bodo prav vsi odzvali temu pozivu, saj je namen najplemenitejši: olajšati zlo našim ranjenim junakom in skrbeti za deco onih, ki žrtvujejo življenje in kri za domovino. (Opomba. $\frac{2}{3}$ prispevka pripade društvu Rdeči križ, $\frac{1}{3}$ pa skrbi za mladino.)

DNEVNE VESTI.

Cesar in IV. vojno posojilo. K. u. poroča, da je generalno ravnateljstvo Najvišjih privatnih rodbinskih fondov po naročilu cesarja podpisalo 10

milijonov kron nominalne 4. avstrijskega in 10 milijonov ogrskega vojnega posojila.

Četrto vojno posojilo. Se predno je bil obelodanjen poziv na podpisovanje četrtega vojnega posojila, se je oglasilo znatno število velikih podpisnikov. To pač priča, kako se zanimajo najširši krogi avstrijskega prebivalstva za to novo posojilo in kako žele državi pomagati, da bi lahko nadaljevala vojno do srečnega in zmagovitega konca. Državni papirji, ki se dobe za novo vojno posojilo, so dvojni. Kdor si hoče za daljšo vrsto let zagotoviti dobro obrestovanje, vzame zadolžnico, ki nese 5 $\frac{1}{2}$ % obresti in je plačljiva v 40. letih, a tako, da se začne amortizacija že leta 1921. Poleg teh so pa izdane še druge zadolžnice, ki nesejo tudi 5 $\frac{1}{2}$ % obresti in so plačljive v sedmih letih. V prvi vrsti so poklicani podpisati vojno posojilo tisti srečni ljudje, ki jim je vojna premoženje izdatno povečala. Industrija, trgovina in kmetijstvo imajo med vojno zasluzke, na kakršne poprej še v sanjah niso mislili. Zato je pričakovati, da stori vsak po svojih močeh, da bo četrto vojno posojilo imelo sijajen uspeh.

Ogrsko četrto vojno posojilo. Tudi na Ogrskem je bilo sedaj razpisano četrto vojno posojilo. Izdane bodo 6 % rente po kurzu 97 kron 20 vin. in 5 $\frac{1}{2}$ % državne blagajniške nakaznice po kurzu 91 kron 90 vin., če se subskribira pred 5. majem. Za subskripcije po 5. maju bo kurz nekoliko višji. Subskripcija traja od 19. aprila do 23. maja.

Odlikovanje. Deželni predsednik Teodor baron Schwarz je povodom svojega umirovljenja dobil veliki križec Franc Jožefovega reda.

Imenovanje dvornega svetnika pri deželni vladi v Ljubljani grofa Chorinskega za sekcijskega načelnika v ministrstvu notranjih del, je že izvršeno. Grof Chorinsky pride na mesto vpokojenega sekcijskega načelnika M. Kleeberga.

Imenovanje. Naslovni dvorni svetnik Viljem vitez Laschan je imenovan za pravega dvornega svetnika pri dež. vladi v Ljubljani.

Baron Burian v Berlinu. Zunanji minister baron Burian se je mudil 2 dni v Berlinu, kjer je opetovano konferiral z nemškimi državnim kanclerjem in z drugimi nemškimi državniki. V Berlinu in na Dunaju pripisujejo tem konferencam velik pomen. Posvetovanja se ne tičejo le raznih tekočih diplomatskih in gospodarskih zadev, temveč tudi velikih vprašanj bodočnosti, katerih se je dotaknil nemški državni kancler v svojem dtžavnozborskem govoru. Kakor poročajo iz Berlina, potekajo pogajanja popolnoma gladko, ker temeljijo na medsebojnem zaupanju in na trdnem uverjenju, da bodo zavezniške čete tudi še nadalje zmagovite.

Novo prebiranje rojstvenih letnikov 1897. do vstevši 1866. Uradno se razglasa: Da se že sedaj zagotovi nepretrgana priskrba perijodičnih nadomestkov za vojsko na bojišču tudi za poznejše čase, se črnovojniški obvezanci rojstnih letnikov 1897. do vstevši 1866. brez ozira na to, ali so bili že prej obvezani naborni dolžnosti, oziroma so ugodili svoji naborni dolžnosti, podvržejo ponovnemu prebiranju, ki se vrši v času od 22. maja do 29. julija t. l. Vpoklicani pa pri tem prebiranju sposobnim spoznani najbrž ne bodo pred završetkom najglavnejše žetvene perijode. Pripadniki drugega poziva se bodo do nadaljnjega tudi toktat uporabljali samo v zaledju in etapnih ozemljih, da nadomeščajo druge mlajše elemente, ki so sposobni za službo na fronti.

Novo pregledovanje črnovojniških letnikov 1866. do 1897. na Ogrskem. Budimpešta, 17. aprila. (Kor. u.) Magistrat glavnega mesta objavlja, da se morajo črnovojniški obvezanci letnikov 1866—1897 v svrhu nove konskripcije, pregledovanja in vpoklicanja pod orožje javiti tekom 24 ur ter prili k zopetnemu prebiranju, ki se bo vršilo med 19. majem in 24. junijem. Nadalje je izšel razglas, ki pozivlja vse za sposobne spoznane, pa od aktivne službe oproščene, da se zglase v svrhu kontrole med 4. in 12. majem pri okrajnih uradih.

Prošnje za oprostitev črnovojniških obvezancev letnika 1898. Ministerstvo za deželno brambo naznanja, da bo mogoče upoštevati prošnje za oprostitev pri prebiranju za črnovojniško službo za orožje sposobnih spoznanih črnovojniških obvezancev samo v prav posebnih izjemnih slučajih. Take prošnje se mora podati najkasneje 8 dni po izvršenem prebiranju, oziroma po tem razglasu pri pristojni oblasti. Po tem roku vložene prošnje se brez izjeme zavrnejo.

Ustanovitev policijskega ravnateljstva za Bosno in Hercegovino. V Sarajevu je bilo ustanovljeno posebno policijsko ravnateljstvo, ki bo poslovalo kot posebna politična nadziralna oblast za Bosno in Hercegovino. Policijsko ravnateljstvo bo imelo v okrožnih in okrajnih mestih svoje komisarijate, ki bodo v svojem delovanju neodvisni od ostalih avtonomnih in državnih oblasti. Za policijskega ravnatelja je bil imenovan dosedanji namestnik ogrske obmejne policije Emérek Homer.

Prostovoljni vstop leta 1898. rojenih črnovojnikov v službo. Od zanesljive strani poročajo, da se gotovemu številu in pod gotovimi pogoji dovoli vstop v vojaško službo kot prostovoljcem tudi takim črnovojnikom letnika 1898., ki nimajo te pravice, ako se prostovoljno oglase za službo pri

kavalerijskih, poljskih, gorskih, trdnjavskotopničarskih, pijonirskih in zrakoplovskih četah in se zavežejo, ba bodo služili tri leta prezenčno, sedem let v rezervi. Tudi je dovoljen vstop v službo pri mornarici s pogojem, da služi dotični štiri leta prezenčno in pet let v rezervi. Pripuščeni bodo samo taki prosilci, ki so bili spoznani za sposobne za črnovojniško službo z orožjem in nimajo pravice do prostovoljstva. Tisti, ki imajo pravico do le dveletne prezenčne službe, se morajo tej pravici odpovedati. Zadnji termin za prostovoljni nastop je dan prej, predno nastopijo črnovojniki l. 1898. službo. Prošnje za sprejem, katerim je predložiti poleg dokumentov, določenih v § 133 brambnih predpisov I. dela, tudi črnovojniška izkazniza, je izročiti pri zapovedništvu nadomestnih kadrov (baterij, kompanij) dotičnih vojaških oddelkov, oziroma pri zapovedništvu zrakoplovcev na Dunaju XIII., Bernbrunn-gasse 33, ali zapovedništvu kora matrozov v Pulju.

Seja kranjskega občinskega odbora z dne 14. t. m. 1. Naznanila županstva. a) Župan poroča, da ga je c. in kr. polkovni zdravnik g. dr. O. Szymanski ob priliki preselitve vojaške bolnice naprosil, da naj izreče občinskemu odboru in prebivalstvu mesta Kranja za prijetno občevanje in osobito še čestitim damam za obdarovanje in pogoščenje bolnikov ob različnih prilikah najtoplejše zahvalo. Obč. odbor naroči županu, da naj sporoči g. dr. Szymanskemu iskreno zahvalo za ljubeznjivo postopanje napram prebivalstvu. b) Župan prečita dopis c. kr. okr. glavarstva glede ustanovitve podpornega sklada za one družine, ki si iz lastnih sredstev ne morejo nakupiti potrebnih življenjskih potrebščin. Obč. odbor v mnenja, da za ustanovitev takega sklada zaenkrat v Kranju še ni potrebe, ker že itak obstoja krajevni odbor za pomožno akcijo, za mestne reveže pa skrbi vbožni zaklad. c) Župan prebere okrožnico deželnega odbora glede razglaševanje javnih oglasov. d) Vsled poziva akcije „Lovor za naše junake“, da naj se naznanijo napisi za trak in za posamezne liste lovorjevega venca, sklene obč. odbor, da se ta zadeva poveri županu in obč. svetniku C. Pirca. e) Občinski odbor naroči mestnemu starešinstvu, da poskrbi potrebne prostore za izoliranje bolnih vojnih vjetnikov in kužnih bolnikov sploh, kakor to zahteva odlok c. kr. okr. glavarstva z dne 17. jan. 1916. — 2. Občinski računi za l. 1915. Župan poroča, da so bili vsi računi skozi 14 dni razpoloženi na upogled in da proti računom ni nihče ugovarjal. Župan odda predsedstvo podžupanu dr. V. Štampiharju in občinski odbornik J. Majdič poda podrobno poročilo o občinskih računih in o računih mestni upravi v oskrbo izročeni ustanovi. Ko poročevalec prečita revizijski zapisnik, glasom katerega sta pregledovalca knjige in račune našla v najlepšem redu, občinski odbor soglasno odobri in potrди občinski račun, ki izkazuje dohodkov K 63.222.64 in izdatkov K 51.268.52, račun ubožnega zaklada, ki izkazuje prejemkov K 5.666.72 in izdatkov K 5.544.54, bilanco mestne klavnice, ki izkazuje dohodkov K 3.976.55 ter izdatkov K 6.625.72 in konečno račune Valentin Pleiweissove, Simon Robičeve, Franc Omersove in Gabriele Scaria ustanove. 3. Poročilo finančnega odseka. Na predlog poročevalca, obč. odbornika Fr. Šavnika se dovolijo draginjske doklade obč. tajniku 20 K mesečno, vsem drugim občinskim uslužbencem pa po 15 K mesečno od 1. aprila 1916. dalje, dokler bodo trajale izjemne razmere. — 4. Razglas c. kr. okr. glavarstva na posestnike gozdov. O tej zadevi poroča obč. svetnik Fr. Krenner in priporoča, da naj občina poseka svoj smrekovi gozd na Šmarjetni gori z ozirom na visoke cene lubja ter lesa in z ozirom na zahtevo vojaške uprave. Lubadarja v tem gozdu itak ni mogoče iztrebiti in golina bi se potem takoj zopet zasadila. Predlaga, da se v to svrhu izvoli odsek, kateremu naj se pritegne izvedenec. O odsekovih predlogih bi potem sklepal obč. odbor. Ko še obč. svetnik Ig. Fock prav toplo priporoča ta predlog, se soglasno sprejme in se izvolijo v odsek župan F. Polak in občinski svetovalci Ig. Fock, Fr. Krenner ter C. Pirc. — 5. Oklic c. kr. okr. glavarstva in društva Rdeči križ za prireditve „Tedna Rdečega križa“. Na predlog poročevalca obč. odbornika J. Sajovica poveri obč. odbor to akcijo odboru za brambni ščit, kateremu se pritegnejo v smislu oklica še dekan g. A. Koblar, nadučitelj g. F. Ivanc in nadučiteljica gdč. F. Jugovic. Nabiranje darov bodo prevzele dame, razprodajo znakov pa gasilno in reševalno društvo. — 6. Računski zaključek Dijaške kuhinje v Kranju za l. tečaj šolskega leta 1915/16, ki izkazuje dohodkov K 3.149.91 in izdatkov K 3.393.12 se na predlog obč. svet. C. Pirca odobri in potrди. Občinski odbor vzame na znanje poročilo odbora Dijaške kuhinje o težavnem, radi draginje tako otežkočenem delovanju in mu izreče polno priznanje in zahvalo za požrtvovalno ter milosrdno delovanje v teh težkih časih. Nato zaključijo župan sejo.

Prodaja kandis sladkorja in sladnega sirupa. C. kr. trgovsko ministerstvo se je izreklo, da kandis sladkor in sladkorni sirup, ne spadata pod določbe min. naredbe z dne 4. marca 1916 drž. zak. 61, tičooče se prometa z sladkorjem. Tedaj se sme oddajati kandis sladkor in sladkorni sirup, brez

sladkornih izkaznic ali prejemnic. — Nabava sladkorja za izdelovanje kandis sladkorja in sladnega sirupa pa spada seveda pod določbe gori označene min. naredbe.

Razglas. V smislu obstoječih predpisov ima vsaka zadruga za vsako računsko leto c. kr. okrajnemu glavarstvu predložiti prepis zapisnika občnega zbora, v katerem je bil potrjen računski zaključek in bilanca, in razen tega še 3 komade računskega zaključka in bilance, izmed katerih sta dva določena za davčni oddelek, tretji pa za pol. oddelek, oziroma za c. kr. deželno vlado. Razen tega imajo kreditne obrtniške zadruge (v pol. okraju Kranj „Hranilnica in posojilnica v Kranju“, „Tržiška posojilnica v Trzinu“ in „Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki“) še predložiti četrti komad računskega zaključka za urad za obrtne kreditne zadeve na Dunaju. Radi tega se naroča, da zanesljivo najpозnejše do 20. maja 1916 semkaj predložijo prepis zapisnika občnega zbora, v katerem je bil odobren računski zaključek in bilanca za l. 1915, nadalje 3 komade računskega zaključka in bilance za l. 1915. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 17. aprila 1916.

Nov davek. Kakor nam poroča koresp. urad., objavlja današnja „Wiener Zeitung“ cesarsko naredbo z dne 16. aprila, ki uvaja posebni davek na vojne dobičke posameznikov in družb. Novi davek je progresiven ter znaša za posameznike od 5% do 45% absolutnega prirastka na dohodnini, pri družbah pa se ravna po rentabiliteti ter se stopnjuje od 10% do 35%.

Davek od vojnih dobičkov. Včeraj je izšel državni zakonik, ki prijavlja cesarsko naredbo z dne 16. aprila t. l. glede davka na vojne dobičke posameznikov, kakor tudi celih družb. Davek se bo posameznikom kakor družbam naložil po posebni lestvici. Pri posameznikih bo znašal najmanj 5% in največ 45% od izkazanega dobička, pri družbah najmanj 10 in največ 75%. Tako bo torej posameznikom pri večjem dobičku v znesku 10.000 K plačati 5%, če znaša večji dobiček 50.000 K 13%, če znaša 100.000 K 19,5%, če znaša 200.000 K 27,2% itd. Posameznikom, katerih prirastek na dohodkih ne znaša nad 5000 K in družbam, katerih prirastek ne znaša nad 10.000 K ne bo plačati tega novega davka.

Zrakoplovska zveza med Dunajem in med Budimpešto. V Budimpešti so ustanovili posebno družbo, ki namerava uvesti redni zračni promet med Dunajem in Budimpešto. Vožnja po zraku bo trajala samo dve uri, plačati pa bo za osebo 250 kron.

Kino „Talija“ v Kranju priredi na velikonočno nedeljo tri predstave, na praznični ponedeljek pa dve, vse s prvovrstnim, zanimivim sporedom. Opozarjamo zlasti na krasne drame „Otrok v leopardovem brlogu“, „Oledenela ljubezen“ in „V vicah“. Podrobnejši program je posneti iz lepakov.

Pred izjemnim sodiščem v Ljubljani se je vršila dne 17. t. m. senzacionalna obravnava proti družbi deseterih zločincev. Glavni obtoženec, žalostno znani ropar, ubijalec in vlomilec Martin Zupet je bil obsojen na 20 let težke ječe.

Za porušena avstrijska mesta. V Berlinu zborujoči shod zastopnikov mest je sklenil, dovoliti zveznemu pomožnemu društvu v Berlinu za zopetno zgradbo avstrijskih in ogrskih mest, poškodovanih vsled vojne 100.000 mark.

Prepoved uporabljanja ali poškodovanja nerabljenih vojaških stavb. Zgodilo se je, da je civilno prebivalstvo uporabljalo vojaške stavbe, kakor barake itd., katerih se začasno ni rabilo, ali da je odnašalo od njih posamezne dele in tako dobljene deske rabilo kot kurivo ali v druge namene. Vse take stavbe pa so lastnina vojaškega erarja tudi če se začasno ne rabijo in se jih brez vojaškega dovoljenja ne sme niti uporabljati niti na kakoršenkoli način dotakniti. Vsako poškodovanje ali celo odnašanje takih predmetov kaznuje kazensko sodišče.

Napad iz maščevalnosti. Audrej Blejč tesar v Mengšu, je bil pri okr. sodišču v Kamniku zaradi tatvine obsojen na 14 dni zapore. Kot priča v tej zadevi je bil zaslišan tudi Peter Lap. Ko je ta šel nekoč mimo Blejčevega stanovanja, ga je Blejč napadel z gnojnimi vilami ter vpil: „Ti si krtiv, da sem bil zaprt, ker si po krivem prisegel!“, Zadal mu je tril udarce in ga lahko telesno poškodoval. Blejč, ki vse odkrito priznava, je bil obsojen na en mesec ječe.

Predlog španskega kralja Alfonza. Frankfurt, 14. aprila. (Koresp. urad.) „Frankfurter Zeitung“ poroča iz Pariza 13. aprila: Kakor poroča „Temps“ iz Madrida, se je obrnil kralj Alfonz brzojavno na poglavarje vseh vojujočih se držav s prošnjo, da se premotri, ali bi ne bilo mogoče med bojevniki sporazumljenje, po katerem bi mogle vojaške ambulance in člani Rdečega križa odnesti ob primernejši uri ranjence, ki so obležali na bojiščih. Vse države so pokazale, da so pripravljene, premotriti ta predlog.

Zedinjene države in Mehika. Preko Rotterdam poročajo, da je mehikanski prebesebnik Carranza sporočil v Washington, da se bo nadaljnem prodiranju čet Zedinjenih držav ustavljal s protikotaki. „Daily Tel.“ izve iz New Yorka, da so ame-

riške čete, ki so pred nekako enim mesecem prekoračile mehikansko mejo, dosepele kakih 400 milj v puščavo Chihuahua ter imajo le malo zvez proti meji. V Washingtonu so vedno bolj vznemirjeni, ker Carranza zbira svoje čete na obeh straneh teh črt. V Washingtonu so mnenja, da je za Carranza zelo ugodno, da se ni sklenil noben dogovor glede prodiranja čet. Zdi se, da bo težavno za Wilsona mehikansko vlado potofažiti in obenem nadaljevati prodiranje proti Villi, kar zahteva javno mnenje. Wilson se je odločil predlagati Carranzi sporazum na tejle podlagi: Ameriške čete ne bodo mnogo delj prodirale v Mehiko ter se bodo umaknile, čim se izkaže, da lažje opravijo Carranzove čete z Villom, kakor Amerikanci. Zdi se, da so zveze za Amerikance že tako dolge, da je dovažanje na fronto težavno. Zatrjuje se, da hoče državni tajnik Lansing govoriti v spopadu v Aralu kot o posebnem dogodku v drugi noti.

Razkol v švedski socijalni demokraciji. Tudi v švedski socijalni demokraciji so se že dalj časa pojavljali ostri spori med prijatelji entente in strogimi nevtalisti. Sedaj je prišlo do očitnega razkola. 15 članov parlamentarničnega socijalističnega kluba je izstopilo ter se konstituiralo kot posebna socijalistična skupina.

ZADNJE VESTI.

Artiljerijski boji na italijanski fronti.

Dunaj, 20. aprila.

Vsled ugodnejših razvidnih razmer so bili včeraj na številnih delih fronte artiljerijski boji zopet živahnejši. Vrh Col di Lana je v posesti sovražnika. V odseku Sugana so Italijani naše nove pozicije zaman napadali.

O pomladanski ofenzivi.

Mnogo se je govorilo na italijanski strani o pomladanski ofenzivi; napovedali so jo in pričakovali lepšega vremena, pa je le ni bilo. Bilo je nekaj sunkov, napadov, priprava, ki je kazala pričetek ofenzive, ali kar naenkrat se je ustavilo splošno bojevanje in se je armadno vodstvo italijansko zadovoljilo s posameznimi napadi in omejilo na gotove odseke večje delovanje. Največ so navedli proti ofenzivi, da je nemogoče, slabo vreme, viharji i t. d. — ali preko Curiha smo čuli te dni, da je nameravano italijansko spomladansko ofenzivo onemogočilo pomanjkanje municije. Italijanske municijske tovarne so zadnje mesece delale največ za Francijo.

Boji pri Ypresu in pri Verdunu.

Berolin, 20. aprila.

Okoli Ypresa se je posrečilo nemškimi patruljam na več točkah vdreti v angleške jarke, tako na cesti Langemarck-Ypres, kjer so zasedle kakih 600 metrov sovražne pozicije in obdržale trdno v svojih rokah nasproti več napadom z ročnimi granatami. Tu, kakor pri Wiertju in južno Ypresa so vjele nekaj sovražnikov, katerih skupno število znaša 1 častnika in 1082 mož; 2 strojni puški sta bili vpleteni.

Vzhodno od Tracy-le Mont se je snoči proti našim črtam izpuščen plin razširil samo v lastnih jarkih Francozov.

V pokrajini ob Maasi je sovražnik silno obstreljeval na desnem bregu mu iztrgane pozicije. V gozdu Caillette se je razvil iz njegovega pripravljenega ognja proti večeru močan napad. Na nekem naprej štrlečem kotu je došel v naše jarke. Sicer smo ga zavrtili s težkimi krvavimi izgubami za Francoze ter jih nekaj vjeli.

V ravnini Woevre in na Coti, jugovzhodno od Verduna se na obeh straneh zelo živahno nadaljuje artiljerijski boj, infanterijskega delovanja tam ni bilo.

Vesti o romunsko-ruski napetosti.

„Wiener Allg. Ztg.“ poroča iz Sofije: „Dnevnik“ javlja, da je Rusija romunskemu kabinetu sporočila, da bo pretrgala diplomatske stike z Romunijo in zaprla Donavo z minami, ako Romunija takoj ne ustavi vsega izvoza v centralne države. V slučaju pa da Romunska ruski zahtevi ustreže, ji Rusija garantira uresničenje vseh njenih narodnih aspiracij, ne da bi morala poseči v boj. Romunska vlada da je po temeljitem preudarku ruske zahteve že odklonila.

Ameriška nota Nemčiji izročena.

Berolin, 20. aprila.

Glasom poročila „Lokalanzeigerja“, je dospela ameriška nota ponoči v Berlin. Domneva se, da je bila tekom današnjega dneva izročena v zunanjem uradu.

Nizozemska mora ostati pripravljena.

Haag, 19. aprila.

Dva socijalno-demokratska člana druge zbornice sta se zglasila danes pri ministrskem

predsedniku, da izvešča, ali bi ne bilo mogoče, vojakom zopet dati navadne dopuste. Ministrski predsednik je odgovoril, da ni mogoče, preklicati ministrskih naredb. Nevarnosti, ki so dale vladi povod za to, še niso popolnoma izginile ter bi se zopet povečale, če bi se ta korak preklical. Nastalo bi tudi nezaupanje, ali namerava Nizozemska resno braniti svojo nevtalnost. Ti koraki imajo samo namen, obvarovati deželo pred vojno in preprečiti, da jo dogodki presenetijo. Če bo količkaj mogoče, se bodo odredbe preklicale.

Korenine od pirnice izborno krmilo.

Na njivah imamo občežnan, silno nadležen in hud plevel v rastlini, ki se imenuje pirnica ali tudi pirika, ornica, grana, rava, skrada, bored, železna trava itd. Pirnica sicer raste tudi na travnikih, kjer ni plevelna rastlina, temveč daje zelo dobro seno; na vlažnih travnikih je pirnica skoraj najboljša trava, ker vlaga ne umori tako hitro njenih korenin.

Na njivah je pa pirnica zelo nadležen in škodljiv plevel, ki se razrašča v zemlji in pošilja pritlike na vse strani. Te pritlike so njene belkaste korenine, ki vsako pomlad na novo poganjajo in počasi vse površje preprežijo. S pirnico je na njivah veliko truda preden se vsa uniči. Kjer poljščina hitro poganja, ni pirnica tako škodljiva, ker jo senca duši; ona namreč zahteva dovolj svetlobe in zraka. Med okopavinami in fižolom je zatorej največ pirnice, ker je površje izprva golo in poljščina počasi rase. Pirnica izsesava zemljo tako silno, kakor nobena druga zel; zlasti vzame iz zemlje veliko dušičnatih hranilnih snovi. Vrh vsega tega je jako trdoživa; niti suša, niti moča ji ne škodujeta, če ima le dovolj svetlobe in zraka. Pirnica cvete meseca junija in julija. Najbolj je nadležen na peščenih zemlji, ker se tamkaj najlaže razrašča.

Vsak razumen kmetovalc bo pirnico z vso silo zatiral, in sicer v prvi vrsti ob spomladanskem oranju in temu sledečemu brananju, ker takrat nabere cele kupe pirničnih korenin, ki se jih mora skrbno uničiti; posamezni deli korenin se namreč ob deževnem vremenu ožive, poganjajo stebela, naredo nove rastline s semenom, ki prehaja zopet na njivo.

Pirnico moramo torej z vso silo zatirati, a pri tem imamo lahko dvojen dobiček. Njive očistimo močno škodljivega plevela in zbrane korenine so pa izborno krmilo in jih torej ni zametavati.

Od prsti izprane korenine pirnice so sveže, kakor tudi posušene, najmanj tako dobro krmilo kakor otrobi, kajti imajo v sebi veliko škroba, raznih rastlinskih sluzov ter toščobe in znatno množino prebavljivih beljakovinskih snovi. Korenine od pirnice je torej šteti naravnost med močna krmila. Pirnične korenine so kot krmilo veliko več vredne, kakor n. pr. sedaj veliko predragi posušeni zrezki sladkorne pese in tudi celo kot sirov sladkor, ki nima v sebi nič beljakovin in je v zdravstvenem oziru za živali omejene vrednosti.

Pirnične korenine prav posebno prijajo konjem, ki jih morejo napol posušenih in dobro zrezanih dobiti na dan 5 do 6 kg. So pa ravnotako dobro krmilo za vse druge domače živali.

Ob časih draginje in pomanjkanja moke se je delala iz pirničnih korenin krušna moka za človeško prehrano; iz te se je delal kruh prijetnega duha in okusa. 6 1/4 kg suhih pirničnih korenin da 4 1/4 kg bele, 1 kg črne moke in 1 kg otrobov.

Na Francoskem rabijo pirnične korenine kot krmilo za konje že odnekaj in tudi takrat, če je dovolj drugih krmil.

Skupaj zbrane pirnične korenine je v čisti vodi dobro izprati in jih je potem na slamoreznici kolikor mogoče nakratko zrezati. Tako očiščene in zrezane korenine je na solncu, v krušnih pečeh ali s kako drugo sušilno napravo vsaj toliko posušiti, da se dajo brez nevarnosti pred plesnobo in gnilobo hraniti.

Za porabo majhnih množin doma, ki se kmalu pokrmijo, zadostuje rezanico od pirničnih korenin kolikor se da na solncu posušiti in potem hraniti na zračnem in suhem prostoru.

Povsodi pri nas so njive s pirnico silno zaplevljene. V korist vsakega kmetovalca je, če vse izorane in skupaj zbrane pirnične korenine odstrani; pri sedanjem silnem pomanjkanju in draginji krmil naj jih pa ne zavrže, temveč jih kot krmilo doma porabi.

Kjer pa nočejo pirničnih korenin doma porabljati, tamkaj naj županstva, kmetijske podružnice, šolska vodstva itd. organizirajo zbiranje pirničnih korenin in naj jih ponudijo centrali za krmila deželnega odbora v Ljubljani v nakup; ki bo zanje plačevala 8 K za 100 kg. Zbirati je oprane, zrezane in dovolj posušene korenine, ki se morejo odpošiljati omenjeni centrali v vrečah, ki jih lahko od nje Jobe, če jih sami nimajo. Skupiček ne bo nezaten; kmetovalci bodo imeli od njega nov dohodek in če dajo te korenine zastoni, ki so jih poprej zametavali, poplača se s skupičkom delo, preostanek se pa more porabiti za obče koristne in dobrodelne vojne namene, za ktere se sedaj itak na vseh straneh zbira.

Ostanek prazgodovinske tehnike na Kranjskem.

V časih, ko še ni bilo tvornic za raznovrstno gospodarsko orodje ali pa so bile še prometne zveze posameznih delov dežele s kraji z višje razvito obrtnostjo nezadostne, si je napravljalo ljudstvo skoro vse gospodarsko važne potrebščine samo. Po deželi so cveteli razni domači obrti, izmed katerih je bilo na Kranjskem najbolj razširjeno izdelovanje platna, sukna, lesene robe, lončene posode, železnih izdelkov itd. Mogočen razvoj tehnike zadnjih desetletij pa je povzročil opu-

(Sl. 1.) Del okrasbe iz prazgodovinske šopronske žare. Tkalka a) ob statvah in b) z brdcem v roki. Carniola 1915.

ščanje starega domačega dela in ljudski obrti so večinoma ponehali. Zakaj, tvornice so lahko svoje blago tako ceno razpečavale, da se domače delo nikakor ni več izplačalo. Primitivna ljudska tehnika je dandanes znana le še preostalim poedincem najstarejšega že izmirajočega rodu na deželi; mlajši rod je niti ne pomni, torej tudi ne pozna. Ljudski obrti so s tehničnega in etnografskega stališča zanimivi in žal, da se nam je o njih ravno iz naše dežele ohranilo tako malo poročil in še ta so pretežno le ustna, zapiskov je bore malo.

Iz pravkar navedenega dejstva smo bili ne malo izradoščeni, ko nam je IV. zvezek Carniole iz l. 1915 prinesel zelo zanimivo razpravo „Narodopisne študije“ od veččaka muzejskega ravnatelja prof. dr. J. Mantuanija. V svojih študijah se je lotil pisatelj jako zaslužnega proučevanja naše nekdanje in še preostale ljudske obrtnosti in namerava podati rezultate svojih raziskavanj v nepresiljenem redu v obliki zaokroženih člankov pod gorenjim naslovom. Prvi takšen članek nas seznanja s tkanjem trakov na roko in je po našem mnenju tako zanimiv, da ga ne moremo preiti brez daljšega poročila, ki bo gotovo bralce našega lista zanimalo.

(Sl. 2.) Srednjeveška tkalka z brdцем na stojalu. Carniola 1915.

Po temeljnih razmotritvah dospel pisatelj do ugotovitve, da ni tkanje trakov morda kaka posebnost tega ali onega naroda, temveč, da jo lahko imenujemo „človeško praposest“ in da se je tudi pri našem narodu ohranila kot „pradavna tradicija in dediščina.“ Zanimivo je, da je tkanje trakov na roko v svoji priprosti obliki, ki ima seveda razne variante, še dandanes razširjeno pri ljudstvih „ki žive še v prirodnem stanu ali v svoji prakulturi“, n. pr.: razni indijanski rodovi severne Amerike, posamezna plemena južne Amerike, ob Kongu itd. . . . Ta na nizki stopnji kulture živeča plemena lahko primerjamo rodovom, ki so živeli v prazgodovinski dobi v Evropi. V resnici so se nam tudi iz teh časov evropskih narodov ohranila sicer nema poročila o njih življenju, med drugimi tudi spomink, ki nam priča o tedanjem tkanju trakov na roko. V okolici Šopronja na Ogrskem so izkopali iz leta 1891. žaro iz hallstatske dobe, ki ima med svojimi okraski upodobljene izmenoma tkalke ob statvah in tkalke z brdцем v roki. Prva prede na presljico slično, kakor pri nas Belokranjice, druga pa dela na statvah, poleg nje drži deklica z obema rokama brdce kvišku (sl. 1.) O risbah omenje-

ne žare, ki predstavljajo zgolj tkalno orodje in delo, so učenjaki že mnogo pisali, zlasti orodje deklice so tolmačili različno. Pisatelj naše razpravi pa tolmači naravnost z brdцем belokranjske predice in najbrže docela pravilno. Ker pa je na tej žari tkanje tako nazorno upodobljeno, je bilo gotovo takrat splošno znano in tega njega izvor gotovo še preko starosti žare, ki bi utegnili biti izdelana 700 do 400 let pred Kristom, daleč nazaj. Iz prazgodovinske dobe se je ohranilo tkanje preko starega veka tudi v srednjem veku, o čemur nam pričajo že pisana poročila in pa posamezne podobe. Iz teh nam je znano n. pr.: „Da so tkali Grki in Rimljani od zgoraj navzdol, Egipčani pa narobe.“ Tudi popisi starega tkalnega orodja so se nam ohranili. Še natančneje nam je ta panoga ljudske obrti znana iz srednjega veka. Tolmači nam jo množica tkanin, pa tudi posamezna upodobljena in pisana poročila. Iz prve srednjeveške dobe nam žal manjkajo izvorni spomeniki, iz tkanin samih je pa, ne da bi se jih razdrlo, zelo težavno določiti tehniko. Za spoznavanje tkalne

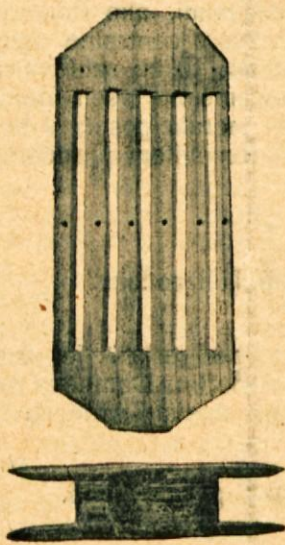
(Sl. 3.) Belokranjska tkalka pri delu.

Fot. Dobovšek. — Carniola 1915.

tehnike prvih stoletij srednjega veka je zanimiva slika na 285. listu „Manessejevega rokopisa“, ki se nahaja v vseučilišni knjižnici v Heidelbergu in izvira iz leta 1330. Na njej je naslikan pesnik „Rost Kilchherre ze Sarne“ svojo damo, ki prede ob stojalu z brdцем, skozi katero so napeljane niti, dotkan trak je navit na vratilu, visečem na steni (sl. 2.) Brdce je bilo nepremično, zato „je morala tkalka dvigati in povešati razbrani osnutek, da je dobila odpiro za votek“, sicer je pa bilo tkanje vobče slično sedanjemu belokranjskemu. Mečasta lopatica, ki jo ima tkalka v desni roki je služila za zagožčanje votka. Tako lahko od 14. stoletja dalje z vso zanesljivostjo zasledujemo tkanje na roko z brdцем, o katerem nam pričajo iz poznejše srednjeveške dobe obilni spomeniki. Tkalno orodje se je sicer semintja izpremenilo, način tehnike pa je ostal bistveno neizpremenjen skozi ves čas.

Iz druge polovice 15. stoletja so nam znane poleg velikih lesenih statv za tkanje platnene robe posebne statvice za izdelovanje trakov, ki so bile nameščene v sobi in so imele na obeh koncih podolgastega predala po dve opori z valjarjem za napenjanje osnutka. Malo brdce je služilo za odpiro, votek pa so vdevali z rakom. Delo je bilo isto, kakor se je še do današnjih dni ohranilo v Beli Krajini.

Kakor smo že omenili je bilo svoječasno tkanje splošno razširjeno med evropskimi narodi. Še do dandanes se je ohranilo na Sedmograškem in v Dalmaciji; v preteklem stoletju so imeli slične tkalne priprave v severni in vzhodni Prusiji, v nekaterih krajih na Finskem, v Italiji in dr. Pred nekako 50 leti je bilo tkanje trakov na roko po naši deželi splošno znano. V Gamelnih pri Ljubljani je živela še pred 30 leti ženica, ki je hodila od hiše do hiše tkat trakove.

(Sl. 4.) Tkalno orodje.

Fot. J. Dostal. — Carniola 1915.

na roko, ki se vrši kakor smo še parkrat omenil bistveno po istem načinu, kakor splošno zasledujemo lahko to tkalno umetnost že iz prazgodovinske dobe, pravi pisatelj: „Delo je izključno ženska domena in pravo tkanje na roko. Tehnično izvajanje se sme imenovati navzlic vsej priprostosti vendar duhovito zasnovano. Tkalka vzame osnuteh in ga pritrdi na trdno stoječo oporo, na pr. na poljubno drevo, ako vreme dopušča delo pod milim nebom. Potem osnuje niti na brdce (sl. 3.) Tako se imenuje lesena ploščica, ki je glede svoje velikosti in oblike različna po kraju in po potrebi. Po merilu so 200 do 300 mm visoke, 80 do 120 mm široke in 7 do 10 mm debele. To velja za naše kraje; drugodi imajo tudi večja in manjša brdca. Ta ploščica je podolžno inenakomerno našpranjana. Vsaka špranja je 3 do 4 mm široka, razdalja med dvema odprtinama pa tvori brvica ali šprikla, 8 do 12 mm široka. Ta ima na sredi svoje dolžine izvrtano okroglo luknjo (sl. 4 a.) Obeh predrtin, špranj in lukenj je vkup toliko, kolikor naj pride osnovnih niti v brdce. Osnujejo se pa tako, da se vtaknejo lihe niti skozi luknje, sode skozi špranje.

Drugi konec osnutka si pritrdi tkalka ob telo okoli pasu. S tem so improvizirane statve, ali kakor se pravijo v Beli Krajini „krosna.“ Tedaj vzame delavka „drvce“ ali „raka“, to je mala 120 do 150 mm dolga, 30 do 50 mm široka deščica, na obeh konceh rogovilčasta, ako naj je nit (votek) podolžno navita na njo, ali pa razširjena, ako se nit navija počrez (sl. 4 b.)

Tkalka pritrdi votek na točki, kjer začne svoje delo in nadaljuje z rakom. Tke od sebe proč; začne ob pasu in votka naprej v smeri proti drugemu koncu, na naši podobi torej proti drevesu (sl. 3.) Tehnično bistveno je, kako dela odpiro. Ako potegne brdce—recimo z desnico—kvišku, dvignejo se vse lihe niti, napeljane skozi luknje, dočim ostanejo tiste, ki so vdete v špranje,

je, v svoji prvotni legi. Tako nastane med lihimi in sodimi nitmi razstrop v kateri tkalka vdene votek z levico. Ko je nit skozi odpiro, spusti brdce, vzame drvce v desnico, zagosti votek, prime brdce z levico in je potisne navzdol, tako, da so sedaj sode niti zgoraj, lihe spodaj ter vdene drvce od nasprtni strani. Tako gre delo naprej, da se izvrši.“

Željno pričakujemo od pisatelja obljubljenih še nadaljnih tako zasnovanih opisov raznih naših narodnih obrtov, ki naj bi dali izobraženim pobudo za pravilno in smotro nabiranje narodnega blaga in poučevanje narodne tehnike, dokler še ni prepozno. Ob sklepu naj še omenim, da se ravno v sedanjih resnih časih zopet oživlja narodna obrtnost ravno pri tkaninah. Vsled izrednega podraženja tovarniškega blaga, ki se pa itak vrhu tega še težko dobavlja, so prišle zopet na dan zaprašene statve in pozabljeni kolovrati. Kdor je hodil lansko poletje po Gorenjskem polju je lahko opazil tu in tam višnjevomodro laneno njivo in v zimskem času so se v marsikaterih hišah zopet zbirale predice. Kolikor se da soditi po govoricah o sejanem lanu, utegne biti letošnje leto v tem oziru še živahnjše. Zopet bodo zadržali kolovrati, vrtela se bodo motovila in gibale se bodo statve. Stare predice, tkalke in tkalci pa bodo učili mlajši rod že pozabljene ljudske tehnike, da si bo umel sam napravljati raznovrstne tkalske potrebščine. Ob tej priliki bi se dalo gotovo dobiti še marsikaj važnih doneskov k spoznavanju narodne tkale obrtnosti.

F. L.

Vsem cenjenim naročnikom želi

vesele
velikonočne praznike
uredništvo in upravništvo

Vojne 1000 kom. K 3'60.
dopisnice Pri takojšnjem naročilu najmanj 50.000 komadov.
Tiskarna „Sava“ Krao.

Brez besede.

Dalje.

Zdelo se mu je, da že zdaj ni več oni, ki je hodil v Loziščih za plugom ali ob praznikih na sejm. Ze to, da je videl to morje, ki je neskončno valovalo, te ladje, te čudne tuje ljudi . . .

Da je gledalo njegovo oko v tajnosti morske globine in da je občutil to v svoji duši, da je premišljeval o teh tujih ljudeh in o samem sebi — vse to ga je nekako pretvorilo v drugega človeka. Zrl je sedaj v jasno modro, sedaj v megleno daljavo, kakor bi si iskal tamkaj svoj prostor in svojo bodočnost . . .

V nekem takem trenutku, ko so mu vskipele vse te dozdej nepoznane misli in čutila iz globine njegove nevedne duše, liki one svetle iskre, ki so se porajale iz globine morja, je poiskal na krovu svojega prijatelja Dyma, in ga vprašal:

„Čuj, Dyma! Kaj misliš pač ti: kaka je pač svoboda tamkaj pri onih?“

A Dyma mu odgovorja odvrne:

„Glej, da se izgubiš . . . Da bi te tresla mrzlica in te ubila strela!“

Ubogemu Dymu je bil namreč v tem trenutku ves svet zopern. Če se je namreč ladja zibala prav močno, se mu je zdelo, kakor da pada nebo v morje in potem zopet kakor da se morje dviga do neba. Od tega pa se je začelo ubogemu Dymu strašno mešati, postalo mu je slabo in venomer je hodil na rob ladje in tamkaj je visel z glavo nizdol, kakor kunjca, če jo obesiš na vrtno ograjco. Prav neznansko slabo se je počutil ubogi revež in vpil je, da mu obrača to prokleta morje vso notranjščino na zunaj. Prosjal je za božjo voljo, da naj pristane ladja ob kakem otoku in da naj njega, Dyma, kje izkrcajo, četudi pri divjakih, ako nočejo, da pogine poštna krščanska duša. Izpovedka se je Matvej močno začudil, da ima Dyma kar naenkrat tako vihrav značaj in poizkušal ga je celo spraviti k pameti. Potem pa je videl, da ni bil Dyma edini, ki se je tako obnašal. Mnogo častitljivih ljudi in celo švedske in danske gospodične, ki so se vozile v Ameriko, da se tamkaj vdinjajo kot kuharice in sobarice, so visele ravnato čez rob ladje in godilo se jim je tudi ravnato kakor Dymu. Pa je Matvej razumel, da je kaj takega na oceanu nekaj čisto navadnega. Njemu je kvečjemu semtertja postajalo nekoliko neprijetno, a to je bilo tudi vse. Dyma pa, ki je bil nervozen človek, je preklinjal sebe in Osipa in Katarino in ladjo in onega, ki jo je iznašal ter vse Amerikance, celo še nerocene . . . Včasih se je celo zdelo, da bo začel preklinjati Boga, a premagal se je vendar . . . Zakaj na morju ne zdrkne kletvica tako rada z jezika kakor včasih na kopnem . . .

Misel na svobodo pa je Matveju vedno nadlegovala glavo. Še v Evropi, ko sta govorila z mohilevskim krčmarjem, ga je Dyma sam najprej vprašal:

„Ali, povejte nama vendar prosim . . . kaj je tamkaj s to svobodo, o koji pripovedujejo ljudje?“

„E, kaj, medsebojno si vlečejo kožo čez glavo — to je vsa njih svoboda!“ mu je oni nevoljno odgovoril. „V ostalem pa,“ je dodal, izpivši zadnji požirek iz svojega vrča, „se ta posel opravlja tudi pri nas kar najbolje. Zato pa mi ne gre v

glavo, zakaj je mnogim ljudem toliko na tem, da se jih oskube ravno v Ameriki in ne doma“ . . .

„Tu ste vrgli, mislim, ravnokar kamen v naš sadovnjak,“ ga je zavrnil premeteni Dyma.

„Me nič ne brigajo tuji sadovnjaki,“ mu je odgovoril Mohilevec izogibajoče, „jaz le pravim, da ima na tem svetu oni prav, ki potegne druge-mu kožo čez glavo . . . Kar bo pa v onem delu sveta, bosta že sama videla . . . Sicer pa mislim, da ne bo mnogo bolje.“

Krčmar je bil očitno doživel na svetu mnogo neprijetnega. Njegov odgovor ni prijal Loziščanoma ter ju je celo nekoliko razžalil. Da se ljudje povsod pulijo, to je bilo morda že resnično, svoboda pa, sta si mislila, to mora biti nekaj drugega. Dyma je bil prepričan, da je treba na to žaljivo opazko nekaj odgovoriti.

„To je, in to vam hočem povedati, povsod tako: kakor ti meni, tako jaz tebi. Kdor je sam mehak, bo tudi na deski mehko ležal, koščeni pa leži tudi na pernici trdo. In tako odurnega človeka kakor vas še nisem videl nikdar, to vam pa moram že povedati . . .“

Na ta način se je takrat pogovor nekako slabo končal . . .

Sedaj se je vozil z Loziščanoma na ladji tudi neki Čeh, star, sicer ne vesel, a prijeten mož. Povabil ga je sin, kateremu se je v Ameriki dobro godilo. Starec se je sicer vozil tja, a dejal je, da bi mu bilo ljubše, ako bi bil sin v domovini dobro izhajal. Potem bi bila tudi vožnja odveč. Češka govornica je le slovanska in Poljaku se morda zdi, da govori ruski, Rusu pa, da govori poljski. Naša Loziščana pa sta govorila volhinjsko narečje: ne rusko, ne poljsko in tudi ne pravilno malorusko, ampak od vseh treh jezikov nekaj. Zatorej jima je bilo še lažje, se ž njim razumeti. Dyma, ki je bil bistre glave, je kaj kmalu začel kramljati. Kjer mu je zastal jezik, je pomagal z rokama, glavo in nogama. Kmalu je viknil, kmalu siknil, kmalu tlesnil z rokama, skratka, kaj kmalu sta bila s Čehom prijatelja. Le-ta pa je govoril tudi nemško in tako se je lahko izvedelo tudi kaj o Nemcih. In po Nemcih tudi kaj o Angležih . . .

Če je ponehal veter in se je zjasnilo, so se počutili Dyma in potniki nekoliko bolje, in razpoloženje na ladji je postajalo živahnejše. Potem so prišli potniki iz tretjega razreda na krov, dolgonogi Oger je začel piskati na flavto, mlad Nemeč je igral gosli in ostali mladi svet je poprijel švedske gospodične okrog pasu in veselo so se vrteli v krogu, izogibajoč se različnih vrvi in verig. Daleč tja čez ocean so donele plesne melodije in valovi so zraven peli ter nagajivo metali kvišku svoje bele pene. Del-fini so se premetavali okrog ladje ter jo skušali prehiteti. Veselo in žalostno je postalo človeku srce.

Dyma in Čeh pa sta se vsedla v kak kotiček, poiskala sta še kakega Angleža ali angleško govorečega Nemca in Dyma se je učil govoriti. Anglež je pripovedoval Nemcu, Nemeč Čehu in le-ta zopet Dymu. Predvsem se je učil ameri-kanskega narečja, potem je izvedel kako se pravi nožu in kruhu, in plugu in konju, ter hiši, vodnjaku in cerkvi. Vse si je zapisaval ter si dobro zapomnil. Poizkusil je tudi Matveja učiti, a ta je le težko pojmoval. Edina angleška beseda, ki si jo je zapomnil, je bila „three“, ker se je tudi v ruskem jeziku glasila „tri“.

Dyma pa je starega Čeha vprašal, kaj je z ameriškansko svobodo. To je bronasti kip, je menil

le-ta, ki stoji na nekem otoku. Tamkaj stoji višje od najvišjih hiš in cerkv in dviga roko kvišku. V roki pa drži bakljo, ki je tako velika, da sveti daleč tja čez morje. Od znotraj so stopnjice, in po teh se lahko pride v glavo in celo do vrha baklje. Zvečer prižgo na čelu te sohe in v baklji luč, ki sveti tako svetlo kakor luna, da, celo še svetlejšje. To bronasto žensko imenujejo „Svobodo“.

Dyma je povedal pogovor Matveju, a obema se je i ta razlaga zdelo nepravilna. Prvi pravi: „Drug drugemu potegne kožo čez ušesa,“ drugi pa: „Kip, ki sveti“ . . . Matvej je moral, sam ni vedel zakaj, vedno misliti na starega pradedu Lozinskij-Sulijaka, ki mu je podaril biblijo. Ko je praded umrl, je bil Matvej še otrok, a nejasno se je še vedno spominjal njegovih pripovedk o starih časih, o kosaških vojskah in njih svobodnem življenju v štepah, nekje ob Dnjepru . . . Sedaj mu je prišla v spomin ta preteklost v vsi svoji divji svobodi, liki sen, o katerem je pripovedoval praded . . . „Če smo srečali Tatara ali koga drugega . . . smo si mislili: komur Bog pomaga, oni ostane zmagovalec“ — se spominja pradedovih besed. — „Kajpa,“ si je mislil, „saj so si takrat tudi z vlačili kožo čez ušesa . . .“ Potem se je spomnil, da je bilo ljudstvo v robstvu gospode. Kasneje šele je prišla „Oprostitev“ . . . Svobode pa ni bilo nikdar. Zmedlo se mu je v glavi, misli so se mu križale, v duši pa mu je ostalo nerešeno vprašanje.

IV.

Sedmi dan je legla neprodorna megla na morje. Taka megla, da se je videlo, kakor da bi se parnik upiral s svojo ostjo proti beli steni in da se komaj razločevalo tiho valovanje oceana. Parkrat je plavala tik ob ladji morska trava in Lozinskij je že mislil, da Amerika ne more biti več daleč. A Dyma je poizvedel pri Čehu, da je tu ravno sredina Atlantskega oceana. Ne daleč od tukaj proti jugu se pa razprostira plitvejši prostor. Tamkaj zadene iz juga tekoče vodovje ob peščen obronek ter zavije proti severu. Iz severa pa pride nasproti mrzlo vodovje od polnočnega morja in zato leži na tem prostoru večna megla nad morjem.

Parnik je vozil počasi, parna piščal je tulila nenavadno glasno in otožno, od meglene stene pa je odmevalo, kakor v kakem gozdu. Vse je obšel neprijeten in strahoten občutek.

V tem času je nekdo umrl na ladji. Pravili so, da je prišel že bolan na krov. Že tretji dan mu je postalo slabo in položili so ga v posebno kajito. Tamkaj ga je obiskovala hčerka, mlado dekle, katero je Matvej večkrat videl objokanih oči in vsakokrat ga je pri pogledu nanjo zabile srce v širokih prsih. Naposled, ravno ko je vozila ladja skozi gosto meglo, se je razširila med potniki govornica, da je bolni mož umrl . . .

In res so vsi na ladji občutili bližino smrti . . . Potniki so postajali molčečnejši, zdravnik je hodil resen in zamišljen semtertja, kapitan se je posve-toval s svojimi pomočniki in drugi dan so pokopali mrtvega moža v morju. Zavili so ga v belo rjuho, privezali so mu na noge uteži in neki gospod v dolgi, črni suknji in z belim širokim ovratnikom, ki po Matvejevem mnenju ni bil prav nič podoben duhovniku, je opravil kratko molitev. Potem so položili truplo na desko, desko so porinili na rob ladje in po malo sekundah brezdišnega molčanja, je zašumelo . . . Obenem je nekdo glasno zavpil, mlado dekle je planilo proti morju in Matvej je natančno zaslišal obupni domači glas: „Oče! oče!“ Medtem se je ladja že tiho odstranila od onega prostora in celo valovi so se tamkaj združili z belo meglo. O možu ni ostalo niti sledu . . . Od zadaj se je dvigala megla kakor neprodorna stena in megla je bila od spredaj, parna piščal pa je tulila in stokala, kakor bi ob-jokovala žalostno človeško usodo . . . (Dalje.)

Najboljša kosa sedanjosti

je

Gorenjska kosa

katera je izdelana iz najfinejše srebrno-jeklene tvarine (Silberstahl). Kdor je že kosil ali poskusil srebrno-jekleno „Gorenjsko koso“, jo bode vsakemu najtopleje priporočal ter nikdar več druge vrste rabil, za katero se jamči (ali garantira), torej kdor še ni kosil z „Gorenjsko koso“, naj takoj piše po njo, katera se pa dobiva edinole v

Prvi gorenjski razpošiljalni
IVAN SAVNIK, KRANJ.

„GORENJSKA KOSA“ je zelo priporočljiva tudi za ženske, ker je lahka kot pero. 17 24—1

60	65	70	75	80	cm dolga
6	6½	7	7½	8	pesti

„GORENJSKA KOSA“ 2-60, 2-70, 2-80, 2-90, 3—K

Da je „GORENJSKA KOSA“ najboljša, je dokaz, ker se zahteva po vseh avstro-ogrskih deželah ter je vsakemu na razpolago mnogo pohvalnih pisem.

Razširjajte
naš list!

Tiskarna „Sava“ v Kranju

izvršuje hitro in lično ter po najnižjih cenah:

Vizitke, poročna naznanila, zavitke, pisma, račune, jukste, vabila, lepake, posmrtnice, cirkularje, letake, knjige v vseh velikostih, brošure, časopise ter sploh vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah.

Podpisujte četrto vojno posojilo!

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

6 52-14

! **La Spomlad!**

**Najstarejša
trgovina**

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

priporoča

2 52-16

svojo bogato zalogo

sukna, letenskih modnih blagov, ceftrov in batistov za ženske bluze in obleke, pike, kambrikov, levantinov, ševijotov, kamgarnov in lodnov za pelerine, šifona, bele kotenine in platna za rjuhe, cvilha za žimnice, satenastih in pisanih posteljnih odej, kakor tudi vsega drugega **manufakturnega blaga**.
Volneni robci, pletil najnovejših vzorcev in najboljše kakovosti.

Snežne kape, trebušnike, naročnike, rokavice in nogavice za vojake.

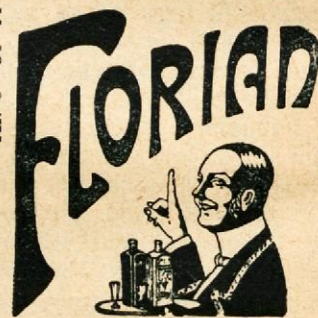
Svilnati robci najnovejših vzorcev.

Kdor ve razločiti dober
liker od slabega, se ne da
preslepiti s ponaredbami,
ampak zahteva pristni

“FLORIAN“

ne slabi in ne omami, am-
pak daje moč in veselje

do dela.

Po slabem pitju
Si bolan,
Od tega boš
Vesel, močan!

Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
406.000 kron!**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5¹/₂% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1915. je bilo
stanje hranilnih vlog nad

6 milijonov 120 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
nad 3 milijone 900 tisoč kron.

4¹/₂ 0/0

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi so-
dišča denar mladoletnih otrok in
varovancev, ter župnišča cerkveni
denar.

Ta najstarejši in največji denarni za-

v Kranju na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in vsak tržni dan tudi od 2. do 4. ure popoldne.